Vol 39
Nru 202
Ottubru - Diċembru 2018

L-ART Imqaddsa

RIVISTA BIBLIKA

L-Art Imqaddsa

Rivista Biblika
li toħroġ kull tliet xhur
mill-Kummissarjat tal-Art
Imqaddsa tal-Provinċja
Franġiskana Maltija

EDITUR:
P. Twanny Chircop OFM
Kummissarju
tal-Art Imqaddsa

BORD EDITORJAL:
P. Marcello Ghirlando OFM
P. Noel Muscat OFM
Mr. Louis Casha

DISTRIBUZZJONI:
Fra. Lorrie Zerafa OFM

ABBONAMENT:
€10 fis-sena
€15 jew aktar Sostenitur

Kummissarjat
tal-Art Imqaddsa
8, Triq Santa Luċija,
Valletta, VLT 1213
Malta.
Tel: 2124 2254

DISINN U STAMPAR:
Best Print Co. Ltd

Il-Materjal kollu li jidher
f'din ir-Rivista
huwa Copyright ©
tal-Kummissarjat tal-Art
Imqaddsa u l-Edizzjoni
TAU, 2018

comalt@ofm.org.mt
www.ofm.org.mt

Qoxra Quddiem:
Knisja ta' Agia Kyriaki
Chrysopolitissa, Pafos

Werrej

6

17

21

25

6 San Pawl u San Barnaba f'Ċipru

17 Il-Ktieb ta' Bin Sira

21 Il-Kompassjoni ta' Alla

25 L-Eżorċiżmi ta' Ġesù fil-Vanġelu skont San Mark (4)

31 It-Tema tal-ħbiberija fl-Evanġelju skont San Ġwann

38 Infakkru t-800 Sena mill-miġja ta' San Franġisk fl-Art Imqaddsa

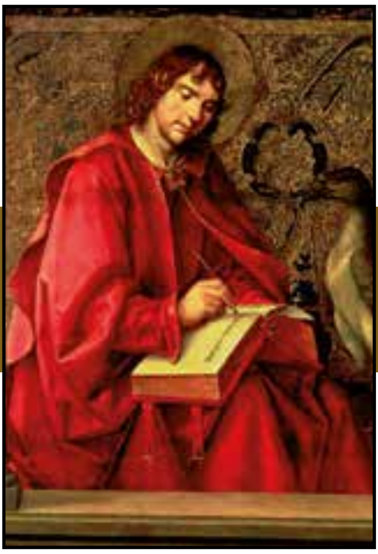

31

Editorjal

ta' Patri Twanny Chircop ofm

San Franġisk fl-Art Imqaddsa

Fil-Kustodja tal-Art Imqaddsa qed isiru l-aħħar tħejjijiet għaċ-ċelebrazzjoni tat-800 sena minn meta San Franġisk żar l-Orjent fl-1219, okkażjoni li fiha hu ltaqa' mas-Sultan tal-Eġittu al-Malik al-Kamil qrib il-belt ta' Damietta, waqt li kienet qed issir il-gwerra bejn is-Saraċini u l-qawwiet tal-Kruċjati.

Is-sena d-dieħla se tkun kollha kemm hi ddedikata għal dan l-avveniment importanti fil-ħajja ta' San Franġisk, u wkoll fl-istorja tal-Kustodja tal-Art Imqaddsa. Il-qofol taċ-ċelebrazzjonijiet se jkun qrib il-festa ta' San Franġisk, meta se jsir konvenju ta' studji u ċelebrazzjonijiet liturġiċi speċjali f'Ġerusalemm. Imma se jkun hemm ukoll avveniment ieħor importanti li se jsir proprju f'Damietta, fuq id-delta tax-xmara Nil, fl-Eġittu, fix-xahar ta' Frar 2019, u li għalih se jkun hemm preżenti l-Kustodju u anke l-Ministru Ġeneral tal-Franġiskani.

San Franġisk kien ipprova jmur fl-Orjent diversi drabi bla ma rnexxielu. L-ewwel darba kien fl-1212, meta hu telaq bil-baħar minn Ancona, imma spiċċa fil-kosta tad-Dalmazja minħabba tempesta u kellu jerġa' lura fl-Italja. It-tieni darba kien fl-1213-1214, meta ittanta li jmur jevanġelizza lis-Saraċini fil-Marokk, imma din id-darba wkoll wasal biss sa Spanja fejn marad, u kellu jerġa' lura fl-Italja.

...editorjal

San Franġisk fl-Art Imqaddsa

Kellu jkun Fra Eġidju l-ewwel Franġiskan li żar l-Art Imqaddsa fl-1215. Dan kien mar fuq pellegrinaġġ lejn is-Santwarji tal-Fidwa, u nafu li rnexxielu jżur Ġerusalemm u postijiet oħrajn, l-ewwel Franġiskan li medd riġlejh f'dawn l-artijiet.

Fil-Kapitlu ta' Pentekoste tal-1217 San Franġisk bagħat lill-patrijiet f'diversi inħawi f'missjoni u biex ixerred l-Ordni f'dawk li mbagħad bdew jissejħu Provinċji. Waħda minn dawn il-Provinċji kienet proprju dik tal-Orjent, imsejħa Provinċja tas-Sirja jew ta' *Oltremare*, li kienet tiġbor fiha l-Lvant Nofsani kollu. Bħala mexxej tal-patrijiet li marru f'dawn l-inħawi San Franġisk bagħat lil fra Elija ta' Cortona, li waqqaf l-ewwel kunvent tal-Franġiskani fil-belt Kruċjata ta' Akko, jew Akri, fuq il-kosta tal-Palestina.

Il-preżenza tal-Franġiskani fl-Orjent kienet il-motiv għaliex San Franġisk seta' jżur dawn l-artijiet fl-1219. Diġà fl-1215 il-Papa Innoċenz III kien iddikjara Kruċjata ġdida biex il-qawwiet Kristjani jieħdu lura l-Qabar ta' Kristu u s-Santwarji l-oħrajn li kienu tilfu meta Saladin ġab fix-xejn ir-Renju Latin ta' Ġerusalemm fl-1187. Kien fl-okkażjoni tal-Konċilju Lateran IV li l-Papa nieda l-Kruċjata, imma sakemm inġabru l-forzi meħtieġa kellhom jgħaddu tliet snin. Kien fl-1218 li l-Kruċjati waslu fl-Eġittu, bl-iskop li jieħdu l-belt ta' Damietta fix-xmara Nil u mbagħad il-Kajr, u hekk iġibu fix-xejn is-saltna ta' al-Malik al-Kamil li kien qed jokkupa l-Art Imqaddsa.

Kien fl-24 ta' Ġunju 1219 li San Franġisk salpa minn Ancona flimkien ma' fra Illuminato u mar mal-Kruċjati fl-Orjent. Għaddew mal-kosta tal-Greċja, minn Kreta, Ċipru u waslu fil-belt ta' Akri, fejn Franġisku ġie milqugħ minn fra Elija. Minn hemmhekk komplew bil-baħar lejn Damietta. Franġisku għadda s-sajf kollu tal-1219 fil-kamp tal-Kruċjati u ra b'għajnejh il-ħruxija tal-battalji kif ukoll il-ħajja mhux dejjem eżemplari tal-istess Kruċjati, li kienu mmexxijin mir-Re Jean de Brienne u mill-Kardinal Legat Pelaġju Galvan.

Sadanittant kien wasal Damietta l-Isqof ta' Akri, Jacques de Vitry, li kien ġie kkonsagrat mill-Papa Onorju III fid-19 ta' Lulju 1216. Hu jagħtina rakkonti importanti dwar il-preżenza ta' San Franġisk fil-kamp Kruċjat. L-istess jagħmel il-biografu ewlieni ta' San Franġisk, fra Tommaso da Celano. Huwa hu li jgħidilna li fid-29 ta' Awwissu 1219 il-Kruċjati kienu sofrew telfa kbira u ħafna minnhom ġew maqtulin, u kif San Franġisk kien ħeġġiġhom biex ma jiġġildux imma ma semgħux minnu. Wara din it-telfa sar mument ta' paċi temporanja li fiha ma sarx ġlied.

Kien f'dan il-perjodu ta' waqfien mill-ġlied li

San Frangisk iddeċieda li jaqsam għall-kamp tas-Saraċini biex jiltaqa' mas-sultan tal-Eġittu al-Malik al-Kamil qrib Damietta. Wara li qala' l-permess li l-Legat tal-Papa tah kontra qalbu, Franġisku mar ma' frate Illuminato għand is-Sultan. Għandna diversi rakkonti tal-ġrajja, li wħud minnhom huma leġġendarji, imma oħrajn għandhom verità storika soda. Jidher li San Franġisk ġie meħud quddiem is-Sultan u dan semgħu permezz ta' interpreti. Kienet l-ewwel darba li bniedem daqshekk sempliċi rnexxielu jitkellem quddiem persuna li kienet meqjusa l-akbar għadu tal-Kristjani. Minkejja dan is-Sultan sema' bil-qalb kollha lil San Franġisk, u ttrattah b'umanità kbira, hekk li Franġisku dam diversi ġranet fil-kamp tas-Saraċini. Għalkemm hu xtaq isofri l-martirju u ċertament xtaq ukoll li s-Sultan jikkonverti, imma ma għamel l-ebda ġest biex jipprovoka l-mibegħda tal-Musulmani jew tas-Sultan. Mhux biss, imma s-Sultan baqa' impressjonat bix-xhieda ta' faqar ta' Franġisku, li ma riedx jilqa' r-rigali li ried jagħtih. Ir-riżultat kien li tah *signaculum*, jew permess miktub, biex bih hu seta' jżur is-Santwarji tal-Fidwa fl-Art Imqaddsa, li kienu pprojbiti għall-Insara għax kienu f'idejn il-Musulmani u l-Insara riedu jħallsu biex jidħlu fihom. Imma San Franġisk kellu l-permess tas-Sultan biex iżurhom u jitlob fihom bla ma jħallas il-ħaraġ.

L-istoriċi mhux kollha jaqblu dwar jekk Franġisku fil-fatt irnexxilux iżur l-Art Imqaddsa. Ċertament reġa' lura lejn Akri u mbagħad kellu jerġa' lura fl-Italja. Però dan ma jfissirx li ma kellux żmien biex iżur Ġerusalemm, Betleħem u l-Postijiet Qaddisa l-oħrajn. Wieħed kronista Franġiskan, fra Angelo Clareno, li kiteb fl-1325, mitt sena wara l-mewt ta' San Franġisk, jgħidilna li Franġisku mar iżur l-Art Imqaddsa.

Din hi l-ġrajja li se nfakkru s-sena d-dieħla. Anke aħna se nippruvaw infakkruha b'mod xieraq permezz ta' din ir-Rivista Biblika dwar l-Art Imqaddsa, li fiha se jkollna diversi artikli ta' natura storika li juruna l-importanza ta' din il-ġrajja, il-bidu ta' preżenza stabbli Franġiskana fl-Art ta' Ġesù li tmur lura 800 sena.

Il-Bord Editorjali jawgura Milied Qaddis u s-Sena t-Tajba lill-qarrejja kollha